

27.02.2017

Uus korruptsiooniuuring: inimesed tajuvad tänavakorruptsiooni vähenemist, kuid kõrgkorruptsiooni tõusu

Värskest elanike, ettevõtjate ja avaliku sektori töötajate korruptsiooniküsitlusest selgus, et meelehead küsitakse varasemast vähem, inimeste oskus korruptsiooni ära tunda on paranenud ning vähenenud on ka nende inimeste osakaal, kes väljamõeldud olukorras korruptiivselt käitüksid. Noored inimesed on aga jätkuvalt korruptsiooni suhtes tolerantsemad.

„Korruptsioon on ühiskonna jaoks tõsine probleem. Kuigi oleme Eestis selles vallas mitmeid edusamme teinud, on meil siiski mitmeid küsimusi, mis vajavad endiselt lahendamist. Näiteks selle valguses, et uuringu järgi tajutakse seaduste ostmist rohkem, on kahetsusväärne, et riigikogu pole siiani tegeleenud lobiküsimustega, nagu GRECO on soovitanud. Vaja on selgelt paika panna riigivõimu teostanud isikute huvide avalikustamise kohustus pärast ametist lahkumist ja keeld varjatud optsiooniõigustele,“ rõhutas justiitsminister Urmas Reinsalu.

Reinsalu sõnul annab uus taustakontrolli seadus tugevad hoovad võimaliku korruptsiooni ennetamiseks, pannes paika selged reeglid, kelle kohta ja milliseid andmeid koguda tuleb. Minister selgitas, et eelkõige tehakse taustakontrolli tulevikus inimestele, kes kandideerivad ameti- või tökohale või sõlmivad riigiga teenuse osutamise lepingu, mis on seotud avaliku võimu teostamise või julgeolekuriskiga ülesande täitmisega.

Eelkõige arvatakse, et altkäemaksu makstakse protsesside kiirendamiseks ja karistuste vältimiseks. Seaduste ostmine on selles nimekirjas pigem tagapool, kuid paistab silma selles osas, et tajutakse selle kasvu. Uuringu järgi arvatakse, et seaduste ostmine on sagenenud (elanike arvates kasvanud 4% ja avaliku sektori töötajate arvates 3%). Avaliku sektori töötajate hinnangul on kasvanud altkäemaksud ka riigihangetes (2016. aastal 27% ja 2010. aastal 21 %).

Uuringust selgus, et võrreldes 2010. aastal tehtud uuringuga on inimeste korruptsiooniteadlikkus tervikuna tõusnud. Kõige vähem peavad uuringu järgi korruptsiooni aktsepteeritavaks avaliku sektori töötajad ning kõige tolerantsemad selle suhtes on elanikud. Võrreldes eelmise uuringuga 2010. aastal on oluliselt vähenenud inimeste hulk, kes oleksid valmis väljamõeldud olukorras korruptiivselt käituma. Hüpotetiliselt oleksid korruptiivselt valmis käituma veidi üle veerandi elanikest, umbes neljandik ettevõtjatest ning 5% avaliku sektori töötajatest. 2010. aastal olid vastavad näitajad 34%, 35% ja 10%.

„Oskus korruptsiooni ära tunda sõltub eelkõige selle vormist. Altkäemaksu peavad enamus korruptsiooniks, vähem saadakse aru, et ka huvide konflikt võib sellena avalduda. On üllatav, et avaliku sektori töötajate hulgas, kus teadlikkus on tervikuna suurem, on 7% neid, kes ei pea korruptsiooniks seda, kui näiteks hangetega tegelev ametnik tellib asutusele arvuteid firmast, mille osanik on ta poeg,“ ütles analüüsitalituse juhataja Mari-Liis Sööt.

Meelehead küsitakse võrreldes 2010. aastaga vähem, aga makstakse rohkem. Meelehea küsimine on oluliselt vähenenud tehnoulevaatusel ja juhiloa saamisel, samas kokkupuuted meeleheaga tervishoius on jäänud enam-vähem samale tasemele. Nii elanikud kui avaliku sektori töötajad arvavad, et altkäemaksusid makstakse eelkõige protsesside kiirendamiseks ning karistuste vältimiseks. Ettevõtjad arvavad, et meelehea on levinud eelkõige riigihangetes. Võrreldes 2010. aastaga on üldiselt siiski vähenenud nende ettevõtjate osakaal, kes peavad korruptiivset tegevust riigiasutuste, kohalike omavalitsuste ja ettevõtete vahel laialt või üsna laialt levinuks.

„Murekohana tuli uuringust välja see, et alla 25-aastased inimesed tunnevad korruptsiooni kehvemini ära, samuti on nad sellise asja suhtes tolerantsemad. Nad peavad seda nähtust levinumaks ning nooremad ettevõtete juhid on korruptsioonialtimad. See näitab, et sellele sihtgrupile

tuleks suunata veelgi enam ennetustööd ja sellega me justiitsministeeriumis ka tegeleme,” rääkis Sööt.

Elanike, ettevõtjate ja avaliku sektori töötajate korrupsiooniuringut on sarnase meetodikaga läbi viidud alates 2004. aastast ning tegemist on juba neljanda uuringuga. Uuring näitab vastajate eetilisi hoiakuid, korrupsiooni leviku tajumist ja vahetut kokkupuudet nn tänavakorrupsiooniga. Käesolev küsitlus viidi läbi ühe osana riigikantselei ja justiitsministeeriumi tellitud ning Ernst & Young läbiviidavast mõjuanalüüsist “Korrupsioonivastase strateegia aastateks 2013–2020 vahehindamine”. Uuring rahastati Euroopa Sotsiaalfondist. Küsitluse viis 2016. aasta septembris ja oktoobris läbi Norstat.

Uuringu lühikokkuvõttega saab tutvuda [siin](#) [1] ja esitlusega [siin](#) [2]. Uuringu pikem aruanne on [siin](#) [3].

Allikas URL:

<https://www.korrupsioon.ee/et/uudised/uus-korrupsiooniuring-inimesed-tajuvad-tanavakorrupsiooni-vahenemist-kuid>

Lingid:

[1] <http://www.korrupsioon.ee/et/korrupsioon-eestis-kolme-sihtruhma-uuring-2017>

[2] https://www.korrupsioon.rik.ee/sites/www.korrupsioon.ee/files/elfinder/dokumendid/korru-uuring_u_esitlus0.2.pdf

[3] https://www.korrupsioon.rik.ee/sites/www.korrupsioon.ee/files/elfinder/dokumendid/korrupsiooni_uuring_loplik.pdf